

Mladá fronta DNES 12. září 2014, str. B9:

Seriál se ptá, proč Magor nedal gól v házené a kdo donášel StB

Autor: Ondřej Bezr

Česká televize ode dneška vysílá cyklus dokumentů Fenomén underground. Mapuje silnou opoziční komunitu nejen za totality.

PRAHA Jednou z hlavních osobností prvního dílu, který je věnován současnému dění v českém „podzemí“, je hudební vydavatel Vladimír Drápal, řečený Lábus. „Myslím, že je dobré, když seriál ukáže, že existovala alternativa socialistické kultury a způsobu života. Že tady byli lidé, kteří místo pouhého nadávání u piva taky něco dělali,“ tvrdí Drápal.

Seriál, jehož spoluautorem je někdejší disident a vydavatel undergroundového časopisu Vokno **František Čuñas Stárek**, má 39 dílů, které jsou rozděleny do sedmi okruhů, a bude se vysílat do června příštího roku každý pátek. „Vůči této komunitě má dnešní společnost dluh. Natočila se spousta dokumentů o politických věznicích, ale ucelený pohled na underground ještě nevznikl,“ vysvětlil rozměrnost seriálu jeho dramaturg Josef Albrecht. „Zabýváme se i sociálním aspektem. Málokdo si třeba uvědomuje, že underground tvořily všechny možné skupiny lidí, od mániček z dělnických profesí po intelektuály nejhruššího zrna,“ dodává.

Fenomén underground by měl splnit nejen funkci „pomníku“, případně jakési vzdělávací pomůcky, ale přinést také nové informace těm, kteří se domnívají, že o tomto úkazu vědí první poslední. Pomáhají v tom nejen vzpomínky desítek zpovídáných, ale i mnohé unikátní filmové záběry. V díle věnovaném jedné z nejdůležitějších undergroundových osobností, básníkovi a hudebníkovi Pavlu Zajíčkovi, se tak například nejen dozvíme, že v době své emigrace v USA se tento jemný introvert živil jako stěhovák, ale vidíme i řadu soch, které vystavoval v amerických galeriích, a na videozáznamu se octneme ve známém newyorském klubu Kitchen, kde koncertoval společně s americkým alternativním kytaristou Garym Lucasem.

Dnes nehrozí kriminál

Může se zdát, že například téma Ivana Martina Jirouse a Plastic People je už probrané do nejmenšího detailu. Josef Albrecht nás však vyvádí z omylu. „Málokdo ví, že Magor rád hrál házenou, ale že patrně nikdy nedal gól. Pravidla české házené totiž, jak vysvětluje v seriálu Eugen Brikcius, nedovolují obránci dávat góly. A Magor hrál vždy v obraně. V kapitole o Plastic People se zase obsáhle a otevřeně věnujeme tomu, o čem se dosud jen šušovalo, totiž jestli Milan Hlavsa podepsal spolupráci se Státní bezpečností.“

Dnešní, úvodní díl nese název Underground Is Life a seznamuje diváky s tím, že underground oprostěný od politických tlaků svou platnost neztratil ani v současném Česku, byť funguje v podstatě na oficiální bázi. Spousta i mladých kapel se k podzemní příslušnosti stále hlásí, Vladimír Palivec Janeček provozuje undergroundové rádio, Lubor Maťa vydává undergroundové knihy, Vladimír Lábus Drápal zase undergroundovou muziku. „Ideologický tlak nahradil tlak komerční, k jehož překonání je potřeba stejné odhodlání jako dřív. A to i přesto, že nám dnes naštěstí nehrozí kriminál,“ říká.

FAKTA

7 okruhů cyklu

Underground a politika

- současná subkultura, proces s Plastic People, vznik Charty 77

Předci a paralely

- Křížovnická škola, Hells Devils, Primitives Group, Milan Knížák a Aktual

Největší Čech je Magor

- Ivan M. Jirous, filozof Jiří Němec, Plastic People Of The Universe

Kultura v podzemí

- Pavel Zajíček a DG 307, Dino Vopálka a Umělá hmota, František „Čuñas“ Stárek a Vokno

Komunity a exil

- fenomén baráků, byt Dany Němcové, Svatopluk Karásek, Dáša Vokatá

Underground v regionech

- podzemní aktivity mimo Prahu, příběh slovenského undergroundu

Kruh se uzavírá

- 80. léta a sametová revoluce, nástup punku, trutnovský festival